

U

urbanistide uudiskiri / nr 1 august 2010

juhtkiri/2

kes on urbanist?/2

daniel vaarik

kommentaar/3

«Eesti 2030+» / **toomas paaver**

linnaarhitektide seminarist / **hannes koppel**

Tallinna III linnafoorum / **kadri vaher**

tulemas/7

toimunud/8

linnafoto/9

kaisa kaer

eesti urbanistika/10

ülevaade õppekavadest

lõputööd 2010

lugemist/13

ilmunud teadusartiklid

ilmunud raamatud

ilmunud ajakirjad

valik päevakajalisi artikleid

english summary/14

toimetus

liis palumets / kaija-luisa kurik / kadri klementi / teele pehk

toimetus@linnalabor.ee

kujundus / **kaarel künnap / laura künnap**

keeletoimetaja / **teele pehk**

Paari kuu tagant elektroonselt ilmuvat urbanistide uudiskirja

«U» annab välja **linnalabor** www.linnalabor.ee.

Uudiskirja ilmumist toetab Vabaühenduste fond, mida rahastavad Norra, Island ja Liechtenstein Avatud Eesti Fondi vahendusel.

juhtkiri

LINN ühendab paljusid, linn on aktuaalne, kuid linnaruumiga tegelevate ekspertide vahelised sidemed paiknevad seni kuskil peakohal hõljuvates sfäärides ja valdkondadevahelise kommunikatsiooni tekkimine vajab lihtsustavat impulssi. Urbaniste huvitava info täiendavaks liikumiseks hakkab **Linnalabor** välja andma uudiskirja, mis võtab kokku viimase paari kuu jooksul toimunud olulisemad üritused ning hoiab linnauurijaid ja -huvilisi päevakajaliste sündmuste ja ilmingutega kursis. Uudiskirja väljaandmine märgib vajadust valdkonda tugevdada. Staatiliste pdf-kujul ilmuvate uudiskirjade kodus saab valmiv linnakeskuse veebiplatvorm aadressil **www.linnakeskus.ee**, sealt samast on huvilistel võimalik see endale meilboksi tellida või paberkujul välja printida.

Uudiskirja sihtgrupp – üliõpilased, teadlased, planeerijad, arhitektid, aktivistid, ametnikud – määratleb käsitletava teemadespektri üsna laialt. Mis on üldse linnateemad ja seega uudiskirja valdkond? Selle küsimuse üle hakkab kolumnis «Kes on urbanist?» lühidalt mõtisklema üks valdkonna spetsialist. **Oluline on just «kes», sest uudiskirja eesmärk on võrgustumise soodustamine, valdkonna spetsialistide kaardistamine.** Sel moel tekib põhjus diskussiooniks urbanistika/urbanisti definitsiooni üle.

Esimeses numbris juurdleb «kes»-küsimuse üle **Daniel Vaarik**. Tema tabav mõttekäik (kes suudab järgmisena vähem kui 1000 tähemärgiga urbanisti defineerida?) on **heaks sissejuhatuseks 13. – 14. augustil toimuvatele urbanistide suvepäevadele**. Viljakas kommunikatsioon algab ju sellest, kui osapooled on üksteisest teadlikud. Suvepäevad on avapauguks tõiseid koostöösuhteid täiendavale teadlikule võrgustumisele, kus linnaerialade esindajatel ja huvilistel on hea võimalus linnaelust puhata ning omavahel paremini tutvuda.

Lisaks tutvustab uudiskiri linnateemalisi õppekavasid Eestis – pikemad tutvustused on kirjutanud **Rein Ahas** Tartu inimgeograafia õppekavast, **Panu Lehtovuori** ja **Katrin Koov** EKA urbanistika-linnamaastike tandemerialadelt. Hea ülevaate sellest, kui valdkondadeülene ja erialadevaheline on linn kui uurimisobjekt, annab tänavu kaitstud linnateemaliste magistri- ja doktoritööde loetelu.

Toimunud sündmuste valguses kommenteerib kavandatavat üleriigilist planeeringut «Eesti 2030+» **Toomas Paaver**; linnaarhitektide seminarist teeb kokkuvõtte **Hannes Koppel** ning **Kadri Vaher** kajastab Tallinna III linnafoorumil arutatut.

Kindlasti soovib uudiskiri teha edaspidi koostööd kõikvõimalike linnaruumiga tegelevate organisatsioonide, spetsialistide ning ka lihtsalt huvilistega. Toimetuse meiliaadressile oodatakse infot toimunud ja tulevaste sündmuste, ilmunud artiklite ja muu avaldamisväärse kohta. Samuti on teretulnud kaastööd aadressil toimetus@linnalabor.ee. Kompame üheskoos linnatemaatikat!

Läks!

kes on urbanist?

daniel vaarik

2

«Mis pagana asi see urbanist veel on?» küsib inimene, kes on arvanud, et ta on just kõik eluks vajalikud asjad teada saanud, kuid seejärel avastanud, et jälle on meie sohu ilmunud mingid uued võõrad loomad, kellega tuleb kuidagi järjele saada.

Ka poliitiku jaoks, kelle allkiri või hääl määrab meie elukeskkonna tulevase väljanägemise, asub urbanist kusagil jooga ja i-Padi vahel ning on tore, et need asjad olemas on, kuid mitte ilmingimata ei pea iga inimene nendesse oma nina toppima ning need urbanistid ei peaks oma nina toppima ka poliitikasse.

Samas tahavad ilmselt kõik seda, et Eestis oleks hea elada, et areneksid toimivad kogukonnad, et oleks vähem kuritegevust, et liiklus ei tapaks inimesi ja et Monocle kirjutaks Eestist sama

kommentaar

«eesti 2030+»

toomas paaver

siseministeriumi planeeringute osakonna nõunik, arhitekt

küsis **teele pehk**
linnalabor

hästi kui Šveitsist või Singapurist. Sellele järgneks reaalne majanduskasv, investeeeringud ja professionaalsed inimesed.

Kokkuvõttes oleks see väga hea ka poliitikule. Kuidas siis tõmmata linnateemaline mõtlemine mainstream-areenile? Loogiline samm number üks on luua oma teadmistevoog ühiste keskkondade ja ürituste näol.

Minule tundub, et Eesti2030-st tuleb väärt strateegia, kuna juba algaasis kaasatakse hulganisti erinevaid osapooli ning antakse võimalus avalikule arvamusele. Kuidas Sulle tundub, kas laialdasest kaasamisest on strateegia sisule kasu?

Oleme võimalikult laia kaasamise algusest peale eesmärgiks seadnud, ma pean seda väga vajalikuks. Meenutame, et eelmise üleriigilise planeeringu Eesti 2010 sisust ei teadnud isegi paljud erialainimesed mitte midagi. See seisis riulitel ja paljud ei teadnud, et selline dokument üldse olemas on. Kokkuvõttes jäi selle mõju viimase kümnendi tegelikule ruumilisele arengule väga väikeseks.

Olen nõus, et lai vaidlejate ring võib tööpoolest ka tervikpilti hägustada, aga niiviisi valmiv töö ongi ühiskonna soovide peegeldus. Ainult avalik diskussioon viib selleni, et planeeringut tuntakse ning tunnustakse kui kokkulepet riigi ruumilise arengu suundade kohta.

Praegusest kaheleheküljelisest ruumilise arengu visioonist jäi minule silma kaks rõhuasetust: hajalinnastunud ruum ning võrgustunud ühiskonna- ja ruumikorraldus. Kas linnadel ja võrgustikel saab Eesti ruumilises arengus olema kandev roll?

Ideaalis peaks kandev roll olema tõesti kompaktsel ja kvaliteetse ruumiga linnadel ning neid võimalikult hästi siduval ühendus- ja kommunikatsioonivõrgustikel. Omaette võrgustiku moodustab roheline võrgustik, mis omakorda võiks tungida ka linnastruktuuridesse. Võrgustikuna peaks käsitlema ka terviklikku omavahel seotud kergliiklus- ja ühistranspordiruumi. On üllatavalt meeldiv, et eksperdid on üsna ühel meelel, et kiire ja kvaliteetne linnadevaheline rongiühendus peaks saama üheks peamiseks eesmärgiks.

Isiklikult olen kahtlev küsimuses, kas mõiste "hajalinnastunud ruum" sama struktuuri tegelikult kirjeldada suudab. Eksperdid pidasid seda heaks mõisteks, aga paljude lugejate jaoks läheb hajalinn segi valglinnaga ja see on väga halb. Eesmärk on just valglinnastumisele piir panna, arendades linnu pigem seestpoolt tihendades ja ruumilist kvaliteeti tõstes.

Kõige rohkem peaksime vältima kohapealsete teenusteta põllupealseid kinnisvarakülasid, kus iga pereliige sõidab eraldi autoga, ummistades linna sisenevad teed jne. Eesti linnades on piisavalt tühja ruumi ja need pakuvad rohkelt võimalusi sellisteks ruumilisteks lahendusteks, kus paljudel inimesel on ka kesklinnas elades oma privaatne hoov näiteks. Selle elluviimine sõltub arendajate, omavalitsuse ametnike ja arhitektide tahtest ja kujutlusvõimest. Näiteks Kalamaja on faktiliselt tihedam kui tavaline valglinn, aga ruum on nii hästi organiseeritud, et tunnetuslikult on siin nii avalikku kui privaatset ruumi justkui isegi rohkem.

Maapiirkondade ruumis võiks säilida loodustähedane elu. Hajalinnast räägiti juba kümmekond aastat tagasi ja see tähendas eelkõige linnaliku eluviisi võimaluste loomist ka maapiirkondadesse, kasutades tänapäevaseid tehnoloogilisi võimalusi ja säilitades sealseid väärtused. See on ka praeguse visiooni üks osi ning selles kohas on mõiste «hajalinn» omal kohal. Loodan, et kui visioonist areneb välja teemadeks jagatud planeeringu tekst, siis mõisted selginevad.

7. juunil toimus KUMUs esimene avalik aruteluüritus. Kas visioonikonverentsil esinejad pakkusid ruumilise arengu jaoks välja uusi ideid, mille kallal saavad töörühmad edasi töötada?

linnaarhitektide seminarist pärnus

hannes koppel

kuressaare linnaarhitekt

Justkui kiuste oli Pärnu majanduskonverentsi raames paralleelselt korraldatud seminar teemal «AJALOOLINE LINNASÜDA – «natüürmort» või elamis- ja elamusruum?», kuhu siis üle Eesti oli kinnisesse ruumi koondatud enamuse linnaarhitekte, andmaks ülevaadet kodulinna arengutest justkui hansateema ja majanduskonverentsi taustal. Pittlikult öeldes oli tegu küllaltki tõise, kuid siiski pigem klubilise ettevõtmisega, kuna enamuse saalisviibijatest olidki linnaarhitektid, kes siis üksteisele aru andsid. Alatihti on ilma üle diskuteerides imestatud, kui väike on Eesti ja kui erinev võib ilm samaaegselt olla – nii võib saartel olla mõnus rannailm ja Lõuna- Eestis vihmane või vastupidi. Nii oli huvitav ka tõdemus, et ka väikeses Eestis kaht sarnase iseloomuga linna ei ole.

Narva linnaarhitekti ülevaade meenutas justkui sajanditetaguse maadeavastaja ülevaadet uuest ja huvitavast kontinendist, millest meil siin aimugi polnud, ettekande teine pool seevastu meenutas sõjaplaani, millega alles hakatakse Narvas kirgi kütma. Nimelt oli Narva sõja eel vaieldamatult Eesti üks kauneimaid linnu. Nüüd on asjatundjad ette valmistanud planeeringu, millega tekitatakse furoori veel mujalgi maailmas – nimelt hakatakse ajaloolist vanalinna järkjärgult taastama. Ajalootruult maketeeritakse küll vaid üksikud hooned, kuid ihaletakse kitsaid tänavaid, suuremat tihedust, linnaväljakuid, jõeäärset puhkeala ja korrastatud bastionite vööd. Kui Narva suudab ellu viia viiendikugi sellest, mis on plaanis, võiks ka Kuressaarest teha väikese väljasõidu teise Eesti otsa ilmailmet vaatama. Tartu, Rakvere ja Viljandi ettekanded erinesid nii Tallinna, Pärnu kuid ka Kuressaare omadest just seepoolest, et linna hüvede põhiline kasutaja on turisti ees siiski kohalik elanik. Vähemalt suutsid need linnad mulje jätta, et kõik on korras ka ajalooliste linnasüdametega, niivõrd kuivõrd. **Tartu** nägi võimalikke probleeme selles, et ülikool viib järkjärgult kesklinnast välja oma õppekorpuseid. Väike arvutus näitas, et 1000 kesklinnast välja viidud üliõpilase kohta jääb vanalinna teenindusettevõtetel saamata 20 miljonit krooni aastas, kuid mitu tuhat on Tartus üliõpilasi! Viljandist natuke eredamalt põlev täht **Rakvere** püüab tähelepanu eelkõige mõningase edevusega – nii on neil valminud kava vanalinna peatänava rekonstrueerimiseks kõikide mugavustega puhketänavaks, slaide näidati Aqva SPA laiendusest ja isegi köisraudteest – idee, millega aga muinsuskaitse veel harjumisaega vajaks.

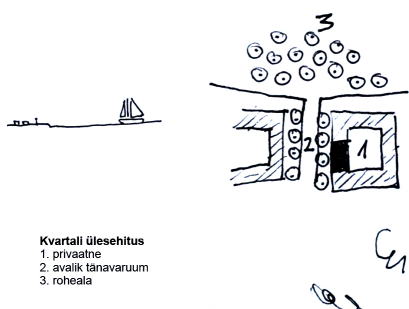
Kuigi igaüks oli seminari teemast veidi omamoodi aru saanud, toimus põhiline arutelu eelkõige selle üle, miks kipub elu kesklinnades välja surema. Kõige kummalisema mulje jättis **Pärnu** ettekanne, kus kratsiti kukalt Rüütli tänav konkurentsivõime kadumise üle, samas kui jõe äärde vahetult vanalinna servas on kerkinud mitu kõikide võimalustega portarturit. **Tallinna linnaarhitekt Endrik Mänd** näitas samuti slaide Viru keskusest ja poolsurnud vanalinnast. Rahvast täis raekoja platsi foto all oli küsimus «kes nad on?», inimtühja paralleeltänavaga foto all küsimus «kus nad on?». Ühendatud anumad! Oli näha, et mure linnafunktsioonide ja süsteemide toimimise seostest on justkui arhitektide mure, kuid nende käed on reeglina lühikesed – naljaka proportsiooniga mehikesed, suured pead ja lühikesed käed. Tegelikud probleemid nii Pärnu kui ka Tallinna vanalinna osas on ilmselt alles ees. **Tartu linnaarhitekt Tiit Sild** nentis küll, et neil vanalinnaga probleeme pole, kui ülikooli äärelinnastumise poliitika kõrvale heita, kuid teada ju on, et suviti on Tartu vanalinn pigem tühi, sest üliõpilased on linnast lahkunud – teistpidi sesoonsus võrreldes **Kuressaarega**, kus alatihti nenditakse, et puudub see kriitiline mass, et aastaringselt midagi ägedat ära teha.

Kesklinnade konkurentsivõime üle arutledes jõudsime järeldusele, et väikeärade killustatus ja koostöö puudumine parkimistemaatika jms kõrval on üks põhilisemaid probleeme. Et kui äärelinna kaubanduskustel on reeglina tugev projektigrupp, kes keskuse paljud väikesed rendipinnad ühe suure ja uhke tervikuna toimima panevad, siis vanalinnas ärpleb igaüks üksi. Keslinna võiks võrrelda kaubanduskeskusega kõige otsemas mõttes. Keslinna peab igapäevaselt turustama, sellega peab tegelema, selleks on vaja inimesi. Kedagi, kes suudab pakkuda n-ö allüürilistele seda kindlust, et ka kesklinnas on ellujäämine võimalik ja vajalik. Väide "linna peaks" on ajast ja arust. Uppuja päästmine on muuseas ka uppuja enese asi.

tallinna 3. linnafoorum maarjamäe ja pirita tee piirkond

muljetab
kadri vaher
linnalabor

illustratsioonid: arhitektuurikeskus

Kvartali ülesehitus
1. privaatne
2. avalik tänavaruum
3. roheala

«Küsimus ei ole selles, kas sinna ehitada, küsimus on selles, kuidas ehitada.»

Maarjamäe piirkonnal on puudu ühtselt visioonist, mis kehtaks 20-50 aastat ning mis tugineks erinevate huvigruppide kokkulepetele. Eesti planeerimismaailm ja ühiskond ei ole leidnud selleks õiget hetke ning vahendit. Tallinna 3. linnafoorum andis ühiskondlikule arutelule teemal «Millist linna me Maarjamäel soovime ja kuidas me selle võiks saavutada?» esimese võimaluse.

Järgnevalt mõned ideed ja mõttekäigud, mis üritusel kõlasid.

Vaadeldava ala ruumiline areng peab lähtuma mere ja paeklindi olemasolust. Meri on sellel alal iseenesestmõistetav nähtus, kuid paeklint jääb paljude inimeste jaoks märkamatuks ja see on ka põhjus, miks klinti on alahinnatud ning miks seda ei ole korralikult ühtegi planeeringusse haaratud. Kaks suurt looduslikku dominantit tuleb omavahel ühendada ning olulist tähelepanu tuleb pöörata avaliku ruumi osatähtsusele.

Olemasolev keskkond tuleb tööle saada läbi liikumiste, nii kohalike elanike, külastajate, jalutajate, ratturite kui ka mootorsõidukite jaoks. Ülemise ja alumise tasandi ühendamiseks on vaja luua tõmbekeskused nii klindi peal kui ka klindi all (trepp, vaateplatvorm, Lillepaviljon). Tänavavõrgustik jm liikumisteed tuleb selgelt paika saada. Liikumiste ja aktiivsuste tööle hakkamise jaoks on vaja tihedust, unustamata sealjuures piirkonna rekreatiivsust.

Tihedus Maarjamäe piirkonnas ei tähenda mitte niivõrd inimeste määra ja korruste arvu, kuivõrd emotsioonide ja mitmekesisuse hulka, mis eeldab linnalise keskkonna ja kihistuste olemasolu. Linnaruumilise kogemuse loomiseks tuleb lisada teenindust ja äri, vaba-aja veetmise elemente, rohkem erinevaid funktsioone, mitte ainult elitaarset ja ühetüübilist elamist. Tuleb luua erinevaid võimalusi elanikele, töötajatele, puhkajatele jt kasutajatele, kes tooksid sinna piirkonda tihedust, liikuvust ning elulisust. Tegu on eelkõige vaheruumi ja sidusalaga Lasnamäe ning Pirita vahel, mis eeldab erinevate ühiskonnagruppide segunemist. Seega ei ole seal võimalik liigne elitaarsus ning privaatsus, vaid pigem tuleb panustada avalikule funktsioonile. Senised eraomanike viited nende seaduslikele õigustele ei säästa neid moraalsest vastutusest linnakodanike ees.

Piirkonna säilitamise ühe võimalusena on käidud välja rahvuspargi idee. Linnafoorumil jõuti arusaamisele, et olemasolev olukord looduskaitset ei vaja, kuna see seaks alale liiga karmid tingimused, vaid Maarjamäe vajab just arengut ja elu, mida tuleks mõtestatult planeerida ja ellu viia. Arengut tuleks suunata teist tüüpi meetmetega – üld- või teemaplaneering.

Positiivset muutust saaks pigem luua lammutamise ja arendamisega, mitte piirkonda tühjaks jättes. Alal peaksid kujunema erinevad kvartalid, millest igaühel oleks oma identiteet, ning ühendajaks avalikult kasutatav tänavatevõrk. Kvartalisiseselt on ruumi ka privaatsusele, sest ruumihierarhia pannakse paika skaalal privaatne-poolprivaatne-avalik. Nii jääb igaühele võimalus Maarjamäe, lauluväljaku ja paeklindi piirkonnas liikumiseks ja tegutsemiseks, ka omaette olemiseks.

Teema, milleni seekordne linnafoorum formaat ei jõudnud, on küsimus edasise protsessi ja selle vormi ning vahendite kohta. Mida teha väljapakutud lahendustega ning mil viisil tuleks nendeni jõuda? Vihjena võib öhku võbelema jääda idee, et Maarjamäe teemat tuleb käsitleda ülelinnalinna pikaajalise maastikuprojektina, urbanistlikke sekkumisi ja vahendeid integreeriva komplektina.

linnafoorum materjalid ning videolindistus:

<http://www.arhitektuurikeskus.ee/linnafoorumid/tallinn3>

tulemas

13.-14.08.2010

26.-28.08.2010
mobile tartu 2010

07.-08.09.2010
viimsi linnafoorum

22.-23.09.2010
VII urbanistika- ja linnamaastike päevad «social street»

linnagalerii näitused «cityscape»

Urbanistide suvepäevad on esmakordne kohtumissündmus kõigile Eesti linnaerialade esindajaile ehk inimestele, kelle igapäevase töö sisendiks ja väljundiks on linnaruum: linnaplaneerijad, arhitektid, muinsuskaitstjad, antropoloogid, inimgeograafid, linnauurijad, kultuuriteoreetikud, maastikuarhitektid, linnaametnikud, kunstnikud, linnaaktivistid, keskkonnateadlased, insenerid, õigusteadlased, linnasportlased, ajakirjanikud jt.

Suvepäevade teemaks on kommunikatsioon ehk valdkondlike sõnumite edastamine. Mõtleme Eesti ühiskonnas eksperdiarvamusega arvestamise kultuuri üle ning kaardistame erinevaid valdkondlikke probleeme erialaste sõnumite edastamisel. Arutelude ühisnimetajateks on linnaareng ja linnaprotsessid.

Suvepäevad toimuvad 13. - 14. augustil 2010 Nelijärve puhkekeskuses. Lisainfo ja registreerumine aadressil www.linnakeskus.ee.

Mobile Tartu 2010 Mobile Positioning; Spatial Mobility; Geography; LBS Tartu, Estonia Research seminar International summer school for PhD students with special field exercise

The aim of Mobile Tartu research seminar and International summer school for PhD students including special field exercise is to discuss theoretical, methodological and practical aspects of mobile positioning based applications in geography and planning and to share know-how between academic, public and private institutions. <http://www.ut.ee/mobiletartu/>

Viimsi ja Haabneeme alevike üldised arengusuunad ja -võimalused. Kuidas alevikega edasi tegeleda, et nad võiks toimida ka Tallinnast sõltumatult (ja mitte niivõrd Tallinna «eeslinnana»)? <http://www.arhitektuurikeskus.ee/linnafoorumid>

Tallinn, Kanuti Gildi SAAL ja EKA arhitektuuriteaduskond

Islandi vulkaanipurske tekitatud kaos lennuliikluses ulatus ka traditsiooniliselt kevadel toimuvate Urbanistika- ja linnamaastike päevadeni. Poolikuks jäänud konverentsiga «Sotsiaalne tänav» minnakse 22.-23. septembril teisele katsele.

Linnaga tegelevatelt professionaalidelt (arhitektid, maastikuarhitektid, linnaaktivistid, sotsioloogid, geograafid jne) oodatakse ettekandeid ja sõnapaari «sotsiaalne tänav» kõikvõimalikke tõlgendusi. Avakõnelejad on arhitekt Henning Thomsen (Gehl Architects, Taani), Dr Sabine Knierbein (Viini Tehnikaülikool, Austria), Dr Zane Berzina (Berlin-Weißensee Kunstikolledž, Saksamaa).

Seitsmendaid Urbanistika- ja linnamaastike päevi organiseerivad EKA urbanistika ja linnamaastike õppetoolid. Organiseerimiskomiteesse kuuluvad Katrin Koov, Panu Lehtovuori, Lilia del Rio ja Jüri Soolep. Üritus on tasuta. Konverentsikeeleks on inglise keel. <http://www.urbanistika.ee/news/>

01.07-18.07 Marko Nautras Vuje / 22.07-08.08 Ott Kadarik / 12.08-29.08 Jass Kaselaan / 02.09-19.09 Kadri Klementi & Helis Heiter / 23.09-10.10 Taaniel Raudsepp & Sigrid Viir / 14.10-31.10 Eva Labotkin / 04.11-21.11 Karel Koplímets & Ivar Veermäe / 25.11-12.12 Erkki Luuk & Chaneldior / 16.12-16.01.11 Santiago Sierra (MEX) <http://www.kunstihoone.ee/index.php?lang=est&club=1&page=7>

toimunud

ehk läbilõige urbanistlikest üritustest, aruteludest, näitustest kevad-suvel 2010 koos valikulise järelkajaga

- 22.-23.04.2010** **VII urbanistika- ja linnamaastike päevad «Sotsiaalne tänav»**
- 11.-12.05.2010** **Pärnu linnafoorum** (www.arhitektuurikeskus.ee/linnafoorumid)
- 27.05.2010** **XXI arhitektuuri välkloeng teemal ILU ARHITEKTUUR. ARHITEKTUURI ILU**
(<http://www.arhitektuurikeskus.ee/index.php?/valkloengud/vaelkloengud/>)
- 29.05.2010** **TUNED CITY** – Tallinna linnahelide lindistamise workshopi avalik presentatsioon lennusaadamas
(<http://moks.ee/site/pmwiki.php?n=Main.TunedCityTallinn>)
- 16.06 - 7.07.2010** **«Löppmäng»**, arhitektuuri ja linnamaastike tudengite tööde näitus
- 7.06.2010** **aruteluõhtu Talsinki linnaaktivismist**
(www.linnalabor.ee)
7. juunil kogunes hulk huvitatuid Uue Maailma Seltsimajja, et rääkida Helsingi linnaplaneerimisest, linnaaktivismist ja mõelda, mida Tallinnal oleks naaberlinnalt õppida, millisel tasandil on olemas Tallinna ja Helsingi vaheline suhtlus – kas Talsinki on hullumeelne nägemus või päris tulevikureaalsus.
- Sõna võtsid Aalto Ülikooli linnaplaneerimise doktorant Kristi Grišakov, Soome kodanikuaktivist ja agroökoloog Elisa Niemi ning urbanistikatudeng Kaija-Luisa Kurik. Arutleti Tallinn-Helsingi silla teemadel, räägiti Soome kodanikuorganisatsioonidest DODO, DEMOS ja ORANSSI. Keskseks kujunes küsimus kaksikliinna tähendusest – kas Talsinki eksisteerib sotsiaalsel tasandil ja kas seetõttu on põhjust ka infrastruktuuri kahe linna vahel arendada? Helsingi ühiskonnas oma positsiooni leidnud kodanikeorganisatsioonid on Tallinna puhul alles lapsekingades, aga kiiresti arenevale linnaaktivismile eeskujuks. Teedrajavana näib, et Soome bottom up ja grassroot organisatsioonidel on sõnaõigus peavoolu-poliitikas. Põhiline on piire ületavate kontaktide loomine.
- Pikemat järelkaja võib lugeda augustikuu MAJAs.
- 7.06.2010** üleriigilise planeeringu **«Eesti2030+» arutelu KUMUs**
<http://eesti2030.wordpress.com/>
- 15.-16.06.2010** **Tallinna III linnafoorum** – Maarjamäe ja Pirita tee piirkond
www.arhitektuurikeskus.ee/linnafoorumid
- 25.06.2010** Eesti linnaarhitektide seminar **«Ajalooline linnasüda – «natüürmort» või elamis- ja elamusruum?»**, Pärnu majanduskonverents
<http://www.parnu2010.eu/index.php?id=1545>
- 1.05-31.10.2010** Eesti näitus **«SaveCity»** EXPO-I Shanghais
<http://www.savacity.org/>
- 19.-30.07.2010** rahvusvaheline arhitektuuritudengite **workshop CinemArchitecture**
Eesti Kunstiakadeemia
- Workshopi eesmärgiks on ühendada arhitektuur ja filmikunst – vaadata, kuidas linn ja ruum on kasutusel filmikunstis. Tulemuseks on erinevate vahenditega jäädvustatud vaatlused linnakultuurile. Kokku valmis Cambridge'i, Liverpooli, Porto ja kunstiakadeemia üliõpilastel kahe nädala jooksul lühifilme neljal teemal: City Symphonietta, Narrative Expressive Space, Edit in Camera, Observing the City. Workshopi raames oli huvilistel võimalus vaadata Kinomajas filmiklassikat ja osaleda diskussioonides.

linna foto

fotode autor
kaisa kaer
kommenteerib:

linna pildistades on minu jaoks kõige kesksema tähtsusega juhus. tavaliselt köidavad mind mitte konkreetsed hooned, vaid teatud juhuslikud ilmed, ajutine sümmeetria, valgus või kompositsioon, mida jäädvustades mul puudub sageli täpne ettekujutus, milline see lõplikul kujul välja peaks nägema.

eesti urba nistika

ülevaade õppekavadest

tü inimgeograafia ja regionaalplaneerimine

Linn on ühel või teisel viisil paljude valdkondade ühendaja. «U» esimeses numbris teeme katse kaardistada Eesti ülikoolides pakutavaid erialasid, kust võiksid välja kasvada end õigustatult urbanistideks nimetavad professionaalid. Pikemalt kommenteerivad Rein Ahas, Katrin Koov ja Panu Lehtovuori. Tulevastes numbrites jätkame erialade tutvustamisega.

<http://www.lote.ut.ee/geo/yldinfo/lnim>

Kommenteerib **Rein Ahas**

Meie õppekava lähtub geograafilisest perspektiivist, linnageograafia, rahvastikugeograafia, igapäevane mobiilsus. Spetsialistid peaksid oskama linna ruumilist kujunemist ja arenemist uurida, mõista ja selle planeerimisel osaleda. Õppekava tugevuseks on traditsiooniline ja interdistsiplinaarne geograafide lähenemine: inimene, keskkond, ruumianalüüs. Selle tõttu on muidugi puhta ühiskonnageograafia osa väiksem. Suur rõhk on iseseisval uurimistööl ja meetoditel. Palju tähelepanu on doktoriõppel, uute uurijate ja tippasemel analüütikute koolitamisel. Igal aastal ilmub linnageograafia teemadel 1-2 publikatsiooni rahvusvahelistes tippajakirjades ja 3-5 publikatsiooni tunnustatud ajakirjades.

Õppekaval läheb hästi, oleme rahulikult arenenud ja arendanud. Tudengeid on piisavalt. Magistriõppe tasemel süveneb koostöö mitme välisülikooliga. Toimuvad ka ühised uurimisprojektid, kus magistrandid osalevad. Doktoriõppe tasemel on kujunenud rahvusvaheline võrgustik Ida-Euroopas (CAT – Cities After Transition) ja on koostöö Rootsi inimgeograafia õppekavade võrgustikuga. Õppekava areneb vastavalt plaanile, radikaalseid muutusi ei ole plaanitud. Probleemiks on 3+2 õppekavast tulenev õpiaja killustatus, mis muudab õppetöö keerulisemaks.

eka linnamaastikud

http://www.artun.ee/index.php?lang=est&main_id=1128

Kommenteerib **Katrin Koov**

Tänaseks on selgunud, et Linnamaastikel sel aastal vastuvõttu ei toimu, kuna laekus vaid 2 avaldust. Riigi üldine majandusseis annab end ülikoolides kõige kiiremini ja valusamalt tunda tasulistest õppekavadest. Seega lülitub meil osakonnas sisse plaan B, mis tegelikult on palju suurem ja ambitsioonikam kui plaan A. Ehk järgmise õppeaasta jooksul töötame välja uue täispika versiooni maastikuarhitektuuri õppet, mis peaks oluliselt erinema siiani Eestis õpetatavast maastikuarhitektuurist. Nagu arvata võib, on sellel plaanil rõhk liitsõna teisel poolel ehk soovime koolitada inimesi, kes mõistaksid ja tunnetaksid ruumi sarnaselt arhitektidega ning kes ei kardaks meid ümbritsevat ruumi julgelt ümber kujundada, kuid kes samal ajal selgelt tunneksid väga hästi konteksti ehk maastikku, kes jõuaksid oma tegevusega sinna, kus praegu jääb puudu kompetentsist ja huvist. Meie ühine tegevusväli on linn ja eesmärk muuta seda inimkeskemaks.

Linnamaastike magistriõppel on siiani läinud väga hästi, mida tõestavad esimesed kaks väga head tulemustega lõpetajat. Neid inimesi võib julgelt saata eesliinile, kui ülesanne puudutab linna ja maastikku. Jätkame oma tegevust ja loodame järgmisel aastal kolm korda rohkem lõpetajaid. Meie soovunelm täituks, kui selle kooli lõpetanud inimesed kannaksid endas edasi tahet ja julgust tegutseda oma valitud erialal, mis Eestis ikka veel üsna tundmatu ja raskesti defineeritav. See tähendab, et nad on pioneerid, kes peavad eksperimenteerima, enda tegevus- ja võitlusvälja suuresti ise defineerima, et siis tulevikus oleks järgmistel tulijatel juba lihtsam neile toetuda.

Comments by **Panu Lehtovuori**

Core idea of the MA programme

Both in education and research, we focus on the positive potentials of urbanity, urbanness, physical density and social centrality of the city. This is a theory-laden position, independent of but sensitive to the empirical urbanisation of world populations. It refers to Henri Lefebvre's notion of the «urban continent», a differential, post-capitalist societal form.

Starting from great exemplar cities in Europe and elsewhere, the curriculum in the Urban Studies explores the novel and unique potentials, social and physical centrality in terms of innovation and systemic change of our society. Much of such work cannot be traditionally academic, but requires action in the field and in the form, or inclusive, semi-realistic projects.

Strategy

There is no strategy without understanding the context. Experience so far has shown that in the international comparison our Urban Studies programme has some clear strengths: open and new content, many contact hours, small groups, for some an interesting city and region, cheap housing and living. In the Estonian context, the programme is unique in combining analytical and creative elements in the semi-realistic projects. Based on this, I see a long-term niche opportunity for the Urban Studies MA programme in the combination of critical theory on space and cutting-edge skills in modelling urban space and process. This niche is built on the synergy between Urban Studies and 3D Lab at the Faculty of Architecture.

Concerns

After seven years, the MA programme in Urban Studies is rather established and the curriculum satisfactory. The specific problems of running a trans-disciplinary programme are nevertheless there: we do not have a clear professional «slot» (discipline / position) for our students in Estonian society. Funding and institutional questions always need extra input, and alumnae often need to create their job themselves. The second concern is demographic: it seems that there is a strong national competition for the diminishing number of students, and also research funding. Only international influx of people and resources can solve this.

Plans for the future

There is a clear need for 1) new research and 2) job careers (both projects and tenure track) inside Urban Studies. This dual challenge will be addressed step-by-step. In research, we are working with new ideas on public space and temporary uses, as well as on the Talsinki twin city region. We have secured funding for an Erasmus IP on cutting-edge planning tools for the twin city, which will take the form of international summer school in 2011-13, titled «Experiential Urbanism – Developing New Tools at the Intersection of Advanced Modelling and «Glocal» Activism». The recent move of POLIS European Masters in Urban Cultures programme (www.polismasters.eu) to Tallinn will be an important development platform for research and jobs, providing also a second educational path for Urban Studies students. This year the high interest in the form of new study applications, both Estonian and international, shows that our basic strategy works. We are heading towards fully international educational and research programme, consolidated in constant interaction with academic and student communities in Estonia and abroad.

lõputööd 2010

doktoritööd

tallinna ülikool sotsioloogia

Siia oleme noppinud käesoleval aastal kaitstud linnateemalised magistri- ja doktoritööd. Nagu näha, annab linn erialast sõltumata hunnitult mõtlemis- ja uurimisainet.

Liis Ojamäe (2010). Valikute kujunemine eluasemeturul: eluaseme väärtuse sotsiaalne konstrueerimine. Eeslinna uuselamupiirkonna näitel.

magistritööd

tartu ülikool geograafia

Imre Antso (2010). Autokasutuse muutuse mõju Tallinna liiklusele.

Peep Margus (2010). Sõidukite parkimisvajaduse arvestamine Tartu linna planeeringutes.

Thomas Mell (2010). Riigi ja pealinna sümbioos. Berliin pärast Saksamaa taasühinemist.

tallinna tehnikaülikooli tartu kolledž maastikuplaneerimine

Erelin Kõrts. (2010). Valgustusmeetodite kasutamisest Eesti suuremate linnade avalikel haljasaladel.

Mari Mets. (2010). Harrastusspordiradade kavandamine linnaruumis Tartu linna näitel.

tallinna tehnikaülikooli tartu kolledž maastikuarhitektuur

Helen Mihkelson (2010). Eesti 18.-19. sajandi regulaarpark. Pargi ja maastiku suhe.

eesti kunstiakadeemia arhitektuur ja linnaplaneerimine

Aet Ader (2010). Sotsiaalne kvartal: eluruum tänapäeva perekonnale.

Grete Soosalu (2010). Kindlus 21. sajandil. Ideelahendus Peeter Suure merekindluse kasutusele võtmiseks.

Kaur Talpsep (2010). Mittepaikne linn.

Madis Karu (2010). Farm kui ökosüsteem.

Anu Põime (2010). Paljassaare hoiuala ja selle liitmine linnaga.

Kaja Pae (2010). Elades düstoopias. Kui võimaluste väljal.

Ingrid Aasoja (2010). Tallinna vanasadam.

Yoko Alender (2010). Katkestused ja kohtumised linnaruumis – vaimu ja ruumi seostest Kopli kaubajaama näitel.

Tõnis Arjus (2010). Avalik poliitika linnaosavalitsuses.

Kaidi Õis (2010). Meediaruum meediateek.

Tõnis Savi (2010). AutotaLinn. Tallinna autovaba kesklinn.

Karin Tõugu (2010). Kostivere maastikud – endise sovhoosikeskuse uus identiteet.

eesti kunstiakadeemia linnamaastikud

Henn Runnel (2010). Tartu keskkatlamaja maastikuline transformatsioon.

Kadri Klementi (2010). Tänav. Tallinna tänavaruumi olevikust ja tulevikust.

eesti maaülikool maastikuarhitektuur

Jekaterina Balicka (2010). Avalike alade ajutise kasutamise strateegiad Balti kontekstis. Berliinist Riiga – võrreldes, üle tuues, arendades.

Jevgenia Votina (2010). Rohealade kasutuse võrdlev analüüs Jõhvi, Kohtla-Järve ja Rakvere linnade näitel.

Maria Teigar (2010). Kirikuaiad linnas Lõuna-Eesti luterlike kirikute näitel.

eesti maaülikool linna- ja tööstusmaastike korraldus

Kalev Adamson (2010). Karmide ilmastikuperioodide mõjust linna- ja metsapuudele hariliku männi (*Pinus sylvestris* L.), hariliku saare (*Fraxinus excelsior* L.) ja perekonna lehis (*Larix spp.*) mudelpuude näitel.

Maarika Uprus (2010). Rohestruktuuri planeerimise meetodilised alused väikelinnades Elva näitel.

lugemist

2010 ilmunud teadusartiklid

Palang, H. & Peil, T. «Mapping future through the study of the past and present: Estonian suburbia.» – Futures, Elsevier Ltd (<http://www.sciencedirect.com/science/article/B6V65-4YX7KK7-3/2/bc40e91e2d1cd08868c0df1bd24aa8e7>)

Kährrik, A. & Tammaru, T. «Soviet Prefabricated Panel Housing Estates: Areas of Continued Social Mix or Decline? The Case of Tallinn.» Housing Studies, 25(2), 201-219.

Ahas, R., Aasa, A., Silm, S. & Tiru, M. «Daily rhythms of suburban commuters' movements in the Tallinn metropolitan area: Case study with mobile positioning data.» – Transportation Research, Part C: Emerging Technologies, Volume 18, Issue 1, February 2010, pp 45-54. (<http://www.sciencedirect.com/science/article/B6VGJ-4W9S2PW-2/2/fa63e24a4e4b7092dbf3df738ade1fc5>)

Ahas, R., Silm, S., Järv, O., Saluveer, E. & Tiru, M. «Using Mobile Positioning Data to Model Locations Meaningful to Users of Mobile Phones.» – Journal of Urban Technology, pp 3-27.

2010 ilmunud raamatud

Panu Lehtovuori Experience and Conflict: The Production of Urban Space. Ashgate, 272 p.

Andrew Hussey. Pariis. Salajane ajalugu. Inglise keelest tõlkinud Jaanus Õunpuu, toimetanud Reeli Ziius. Kujundanud Jüri Jegorov. Varrak, 517 lk. <http://www.varrak.ee/product/7272/>

Jukka Jokilehto. Arhitektuuri konserveerimise ajalugu. Tõlkinud Kersti Unt. Eesti Kunstiakadeemia, 448 lk. lk http://pood.rahvaraamat.ee/raamatud/arhitektuuri_konserveerimise_ajalugu/264155

ilmunud ajakirjad

mis pole veel suurt kajastust saanud

Eesti Kirjanduse Seltsi kvartaliajakiri (nr 15) Vihik, teemaks LINN

Linnateooriat panevad Edvin Aedma, Kaja Pae ja Mart Kuldkepp, ilukirjanduslikult lähenevad linnale Sven Vabar, kiwa, Mari Laaniste, Robert Kurvitz ja Thomas Pynchon. Psühhogeograafi rollis on Maria Rõhu ja Erkki Luuk (aasta tagasi Pärmivabrikus "Tartu lugude" sarjas peetud loengu "Tartu ning selle saadused vms" terviktekst). Lisaks täiesti geniaalsed linna-koomiksid Imre Malvalt (kes ka kujundas selle vihiku) ja Paco Ulmanilt. Ja Martin Oja kirjutab "Loesje" plakatitest. Sven Vabar, täispikk arvustus aadressil <http://svenvabar.blogspot.com/2010/06/vihik-15-linn.html>

valik päevakajalisi artikleid

Looja taandumisega tühjaks jäänud koha täidab ehitaja, Postimees 20.06.2010 (vestlusring, osalejateks arhitektid Ignar Fjuk, Kalle Rõõmus, Tõnis Tarbe ja Endrik Mänd) <http://www.postimees.ee/?id=278374>

Jüri Lass: Maa tuleb täita arhitektidega, Sirp 18.06.2010 http://www.sirp.ee/index.php?option=com_content&view=article&id=10917:maa-tuleb-taeita-arhitektidega&catid=6:kunst&Itemid=10&issue=3304

Elo-Mall Toomet: Ühistransport ja linna vaim, EPL 03.06.2010 <http://www.epl.ee/artikkel/577854>

Endrik Mänd: Tallinn, kus ma elada tahaksin, Sirp 23.04.2010 http://www.sirp.ee/index.php?option=com_content&view=article&id=10594:tal-linn-kus-ma-elada-tahaksin&catid=6:kunst&Itemid=10&issue=3296

Ülle Madise: Arhitektuur, nähtamatu ja ajutine, Sirp 05.03.2010 http://www.sirp.ee/index.php?option=com_content&view=article&id=10288:arhitektuur-naehtamatu-ja-ajutine&catid=9:sotsiaalia&Itemid=13&issue=3289

Andres Alver: Avastamata väärtused, Postimees AK 23.01.2010 <http://www.tlulib.ee/?LangID=1&action=ShowNews&NewsID=62>

english summary

Cities unite and cities are relevant. But the connections between the experts dealing with urbanity are vague and need a simplifying impulse. To improve the information flow between urbanists, **Linnalabor (Estonian Urban Lab)** launches a newsletter «U», which summarises past events and keeps urban researchers and other stakeholders posted with current events and phenomena in the field. The newsletter is a testament to a need to strengthen the field of urban studies in Estonia. The newsletter will be issued every few months as a static pdf, uploaded on the webpage of Linnakeskus (www.linnakeskus.ee), where everyone can subscribe to the newsletter as well as download the newest issue.

The target group of the newsletter – students, scientists, planners, architects, activists, city officials – defines the wide spectre of relevant subjects. The question «who» is relevant when we are talking about the city and therefore about the aim of the newsletter. In every issue an expert answers this question in the column «Who is urbanist?». The «who» in the question is essential, since the newsletter aims to simplify the networking among and mapping of various professionals. The question «who» is an excellent excuse to start the discussion on defining 'urban studies' and «urbanists» in the Estonian context.

In the first issue the «who»-question is answered by the communication expert **Daniel Vaarik**. His short and sharp comment is a good introduction to the Summer Days of Urbanists taking place on August 13-14, 2010 in Nelijärve. Fruitful communication starts from acknowledging all discussion parties. The summer days will be held in a relaxed countryside environment and are the first event in a series of conscious networking activities.

In addition the newsletter introduces curricula dealing with Urban Studies at Estonian universities – longer overviews are given by **Rein Ahas** (Human Geography at the University of Tartu) and **Panu Lehtovuori** and **Katrin Koov** (Urban Studies and Urban Landscapes MA programmes at the Estonian Academy of Arts). City as an interdisciplinary research subject is explored more by listing the MA and PhD theses of urban studies and related fields.

In the light of past events **Toomas Paaver** gives his comments to the Estonian National Spatial Plan «Eesti 2030+»; **Hannes Koppel** writes about the seminar of Estonian city architects and **Kadri Vaher** reflects the ideas discussed at the III Tallinn Urban Forum.

The newsletter is strongly interested in cooperation with different organisations, specialists and persons taking an interest in the urban space. Information, hints and contributions are welcome to the e-mail address toimetus@linnalabor.ee.

Ready, set, go!